

ODTÜ öğrenci hareketi neden parlar her daim?

Her türlü baskı ve otoriteryanizme karşı yaratıcı direnişini 1960'ların ortasından beri hiç şaşmadan ve her defasında hayranlık uyandırıcı parlak bir zekayla, bir şaka gibi yapabilmesindedir belki ODTÜ ve ODTÜ'lü mucizesi...

Akın Atauz

20/08/2022

aatauz@yahoo.com

Türkiye'de üniversite öğrencileri özel bir kategori oluştururlar. Belki bütün dünyada benzer bir toplumsal konumları vardır, ama **ABD**'de/ paralı özel eğitimin çok yaygın olduğu ülkelerde ve belki İslam toplumlarında farklı bir nitelikler taşırlar.

Ancak **Avrupa**'da ve devrimci **Asya** ülkelerinde, Türkiye ile benzerlikler oldukça fazladır. Öğrenciler her zaman hareketli ve genellikle milliyetçiydi Türkiye'de:

1940'larda **Naziler**'den yana acımasız, kırıp-döken ve 1960-70'lerde işçilerden, devrimden yana, gözü kara, özverili ve sabırsız...

Birçok üniversitenin öğrenci hareketi, o üniversitenin karakteri hakkında da bir gösterge gibidir. Öğrenciler ne yapıyorsa, neye/ nasıl isyan ediyorsa üniversitenin hamurunda da o vardır. Bazı eski üniversitelerde, fakülteler bile öğrenci hareketleri nedeniyle farklı karakter kazanırlar. Bunların içinde sanırım **SBF, Ankara Üniversitesi**'nden ayrı bir karakter taşımak bakımından en belirgin olanıdır. Başka fakültelerin de böyle daha isyancı, daha devrimci ve daha parlak olduğu da bilinir.

Gerçi üniversitenin/ fakültenin devrimci karakterinin öğrencilerinden mi yoksa öğretim kadrolarından mı hatta bazı durumlarda çalışan işçilerinden mi kaynaklandığı da pek

belli olmaz. Bu ögeler öylesine yoğun bir etkileşim içindedirler ki hiçbir “yumurta-tavuk” problemi tam bir açıklama getiremez.

ODTÜ’lü: Kararlı, keskin, zeki, esprili...

ODTÜ’ye gelince, sanırım köklerin devrimci öğrencilerde olduğu, eğitimcilerin de çok hayranlık uyandıracak bir biçimde iyi öğrenciler olup hemen öğrendikleri ve daha sonra gelen eğitimcilerin -öğrencilerin de kurulmuş olan bu sarhoş edici derecede iyi işleyen ve baş döndüren bu çekici auraya göre, ODTÜ’yü seçerek geldikleri söylenebilir.

ODTÜ öğrencisinin en başından beri en ayırt edici özelliği çok kararlı ve keskin olmayı, çok zeki ve esprili olmakla kolayca bağdaştırmış olmasındandır sanırım. O çok keskin/ parlantılı zeka ve ince mizah etkileştiğinde öğrenci hareketinin parlaklığı/ göz alıcılığı ve uyandırdığı inandırıcı hayranlık, çitanın yerini aniden değiştiriyor ve göklere uçuruyor... ODTÜ öğrencisi, devrim için de işçi sınıfı için de kadın hareketi için de doğa ve kavaklar veya gözlemlediği kuşlar için de ya da LGBT+ hareketi için de hiç ayırım yapmadan, inandırıcı ve içten bir özveriyle davranır. Ne olduğunu gördüğünüzde/ okuduğunuzda bunun hiçbir bencil yanı olmadığını anlarsınız. Çünkü ODTÜ öğrencileri bunları çoğu kez kendisine ve kendi bireysel çıkarlarına karşı yapar. Özverideki içtenlik inandırıcıdır ve apaçıktır. Hiç gölgesi yoktur.

Eğer bir dağa dağcılık amacıyla tırmanıyorsa da devrim amacıyla tırmanıyorsa da öylesine duru ve saydam, öylesine bir özgeci (alturizm) ve fedakarlıkla yüklüdür ki herkes hiçbir kuşkuyla kapılmadan ondaki sade ama çok derin kökleri olan kamusal amacı/ toplumun görmesini/ bilmesini istediği amacı, hiçbir kuşkuyla kapılmadan tam olarak görür ve anlar.

ODTÜ öğrencisinin özelliklerinin hemen hemen hepsi sınanmış, sınavdan geçirilmiştir. Çok güç sınavlardır bunlar. Bazıları ölümcüldür. Devlet her zaman ve her koşulda saldırır ODTÜ öğrencisine. Ama hiçbir zaman ODTÜ öğrencisini ezemez. Ezdiğini/ yok ettiğini sandığı her defada/ her askeri ya da sivil darbeye, her hödük yönetici bozuntusuna karşı ODTÜ öğrencisinin o sınanmış ve çok yakıcı sınavlardan geçmiş ruhu, bir yerden yeniden filizlenir ve hızla ormana dönüşecek bir çiçeklenmeyle, devrimci atmosferi oluşturur.

‘Üniversiteli’ olmak kolay değil

ODTÜ öğrencisinin karakterini en çok sağlayan özellik, sanırım öğrencilerin yaratıcılığıdır. Hiçbir zaman, hiçbir geçmişin taklidi ya da başka/ daha önce denenmiş bir modelden örnek almaz. Her seferinde yepyeni olanı icat eder. Yaratıcılık ve sürekli yenilikçi özellikler geliştirebilmek onun öğrencisinin en ayırt edici özelliğidir. Her öğrenci kuşağı bunu kendiliğinden ve tam olarak, hem ODTÜ’deki isyan ve devrim karakteri hakkındaki içgörüsü hem de yeni ortamın gerektirdiği durumlara karşı geliştirdiği düşünce ile yapabilir.

Belki asıl mucize, bunun 1960’ların ortasından beri hiç şaşmadan ve her defasında hayranlık uyandırıcı parlak bir zekayla bir şaka gibi yapabilmesindedir. Ama gerçekten de her defasında bunu yapabilecek zeka ve yaratıcılık, ODTÜ öğrenci geleneğine içsel gibidir. Hiçbir ahmak yöneticinin söküp-alamayacağı bir tözdür bu, kuşaktan kuşağa devredilmekte olan...

Türkiye’de, herhangi bir ülkenin “meslek yüksekokulu” olmak bakımından bile gerisinde kalacak yüzlerce özel üniversite var. Onlar zaten öğrencilerine müşteri olarak davranıyorlar. Türkiye’nin bütün il merkezinde hatta bazı ilçelerinde de “üniversite” olarak adlandırılan küçük ve zavallı “saltanatlar” var. Hiç birisinin “gerçek üniversite”

kimliği olmadığından, öğrencilerini de üniversite öğrencisi kategorisinde düşünmek oldukça zor.

Yine de köklü ve bütün zarar verme çabalarına rağmen üniversite kimliğine yaklaşan bazı üniversitelerin bulunduğu söylenebilir. Buralardaki öğrencilerin davranışlarına, kendi tarihsel gelişmeleri içinde bakıldığında, ODTÜ öğrenci hareketlerinin farklı özellikleri olduğu kolayca görülecektir. Bunların her birini ayrıntılandırarak incelemek gerekse de, başlıklar şöylece belirlenebilir:

ODTÜ öğrenci hareketi gerek kampusun içinde, gerek dışarıda, başlangıçtan beri her zaman;

- Devrimci/ solun bütün çeşitlerine açık bir politik eğilime sahiptir,
- Bencilce veya (öğrencilik bakımından) küçük denilebilecek taleplerle değil, toplumsal/ kamusal taleplerle/ yararlarla ilgilenir,
- Radikaldır; sınıf sorunlarıyla ilgili olabileceği gibi ayrımcılıklarla, demokrasiyle- özgürlüklerle veya ekolojik sorunlarla da ilgili olabilir ama sorunu hiçbir zaman dar bir açıdan değil, geniş bir kamusal yarar/ adalet açısından görür,
- Öğrenci hareketine karşı kullanılan şiddet ne kadar aşırı/ acımasız ve “düşman hukuku” yaklaşımı olsa bile (5 Mart 1971’deki gibi) gösterilen direnç fedakar, akılcı ve dengelidir, hiçbir zaman korunma sınırlarını aşmaz/ zarar vermemeyi gözetir,
- Boykotlar, işgaller, protesto yürüyüşleri ve direnişlerde öğrenciler zarara uğramayı göze alarak, barışçı-yumuşak geçişler öngörür, bazen zeki bir espri bile içerir (kendini kavaklara bağlamak gibi) yıkıcı olmaz ve ilişkilerin yeniden kuruluşu için ipuçları bırakır,
- Öğrenci hareketleri belki her zaman veya çoğu kez içinde farklılıklar barındırır ve katılmak isteyen herkese açıktır ve farklılıklar arasında konuşmalar-tartışmalar /değerlendirmeler ve eleştiriler her zaman sürdürülür,
- Bağımsız veya belirli bir gruba özgü olsa bile (kadın hareketleri, LGBT+ vb.) kamusal yarar perspektifiyle kolektif katılım sağlanır, gruplar yalnız bırakılmaz,
- Öğrenci hareketlerinde durum ne kadar acil-kaotik ve belirsiz olursa-olsun kararların alınması kolektif bir süreçle gerçekleşir; buradaki demokrasinin örgütlenişinde/ işleyişlerinde aksamalar olsa bile, sorunlar onarılabilecek

boyutları aşmaz (bu başarılmasaydı, öğrenci hareketinin karakterini koruyarak sürekliliği sağlanamazdı),

- Öğrenci hareketinin her yeni kuşağı, daha önceki mirası dikkate almakla birlikte hiçbir tekrara yer vermeksizin, her defasında yeniden doğar, yeni buluşlarla ve yeni esprilerle zenginleşerek özgün yaklaşımlar geliştirir.

Öğrenci hareketleri bakımından ideolojik hegemonyaya göre, sağcı faşizmden solcu devrimciliğe kadar farklılıklar içeren **İstanbul Üniversitesi**'ne, Ankara Üniversitesi'ne, şimdilerde (68 baharından beri bir öğrenci hareketi olmakla birlikte) oldukça yeni sayılabilecek **Boğaziçi** öğrenci hareketlerine bakıldığında, yukarıdaki özelliklerin ODTÜ öğrenci hareketlerini niteleyebilmek için yararlı olacağı söylenebilir.

Yazdıklarımın, belki de aşırıya kaçmış bir “güzelleme” olduğunu düşünüyorum olabilirsiniz. Doğrusu “yansız” olduğumu düşünmekte ben de zorlanmaktayım. Bununla birlikte, genel hatları bakımından gerçeği yansıttığını da düşünüyorum.

Akın Atauz